

Łukasz Rosiak¹

***Patostreaming* – istota projektowanego art. 255b kodeksu karnego**

Streszczenie

Artykuł porusza problematykę dotyczącą próby kryminalizacji patostreamingu w polskim porządku prawnym. Autor analizuje zarówno samą istotę tego wysoce szkodliwego (zwłaszcza dla dzieci i młodzieży) zjawiska, jak i próby podejmowane w Sejmie RP IX kadencji w zakresie procedowania poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, który to dotyczył przeciwdziałaniu promowaniu agresji i redukcji zachowań patologicznych zarówno w świecie rzeczywistym jak i w Internecie. Na skutek funkcjonującej w Polsce zasady dyskontynuacji prac parlamentarnych zasadne wydaje się ponowne skierowanie projektu w zakresie patostreamingu i kryminalizacja tego zjawiska.

Słowa kluczowe

Patostreaming, prawo karne, kryminalizacja, zachowania patologiczne, Internet.

1. Wstęp

Na wstępie należy wskazać, że „*patostreaming* stanowi jak dotąd najmniej zbadane (pod względem kryminologicznym) zjawisko, pomimo jego wysokiej szkodliwości społecznej, dewiacyjnej istoty, a także kontr-socjalizacyjnego wpływu na dzieci i młodzież²”. Warto również zaznaczyć, że „wiedzą notoryjną jest stwierdzenie, że *patostreamy* stanowią

¹ Dr Łukasz R o s i a k, wykładowca akademicki na Uniwersytecie WSB Merito, prelegent na dziesięciu ogólnopolskich konferencjach naukowych oraz autor kilkudziesięciu artykułów naukowych.

² L. Bergholc, *Patostreaming* jako nowe wyzwanie dla kryminologii w kontekście współczesnych cyberzagrożeń, (w:) E. W. Pływaczewski, D. Dajnowicz-Piesiecka, E. Jurgielewicz-Delegacz (red.), *Prawo karne i kryminologia wobec kryzysów XXI wieku*, Warszawa 2022, s. 351.

zjawisko szkodliwe, potencjalnie świadczące o demoralizacji i mające skrajnie niskie walory estetyczne³”.

Pojęcie *patostreamu* bądź *patostreamingu* pochodzi z połączenia słów „patologia” oraz *stream* (ang.) „strumień”, używanego na określenie transmisji, cyfrowego przekazu (strumień informacji). *Patostreamy* zatem to filmy nagrywane na żywo (bez scenariusza czy cech filmu fabularnego), emituje je *patostreamer* – ich wytwórca⁴. Rozwój technologiczny, który to obserwujemy w minionych dekadach, upowszechnienie się nowych technologii informacyjnych, twórcza inwencja w ich wykorzystaniu sprawiły, że wraz z nim nastąpiły zmiany zachowań, tak komunikacyjnych, jak i społecznych⁵.

Warto wskazać, że 37% nastolatków w wieku 13–15 lat przyznaje, że oglądało patotreści w Internecie; 43% ma z nimi kontakt co najmniej raz w tygodniu (dokonują tego najczęściej z ciekawości); dla zdecydowanej większości było to niepokojące doświadczenie – 82% uważa, że tego typu treści powinny być zakazane⁶. *Patostreaming* stanowił jedną z patologii społecznych szczególnie uwidocznionych w okresie pandemii COVID-19⁷.

2. Poselski projekt

W dniu 24 maja 2023 r. do Sejmu RP IX kadencji złożony został poselski projekt dotyczący kryminalizacji zjawiska *patostreamingu* – przeciwdziałania promowaniu agresji i redukcji zachowań patologicznych zarówno w świecie rzeczywistym jak i Internecie (który otrzymał nr druku sejmowego: 3310⁸).

³ A. Ziobroń, Ocena poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny dotyczącej kryminalizacji zjawiska *patostreamingu*, *Palestra* 2023, nr 10, s. 59.

⁴ E. Figas, W. Rokowski, *Patostream: przejaw kryzysu moralnego czy oznaka nowych wartości?*, (w:) E. W. Pływaczewski, D. Dajnowicz-Piesiecka, E. Jurgielewicz-Delegacz (red.), *Prawo karne i kryminologia wobec kryzysów XXI wieku*, Warszawa 2022, s. 397.

⁵ P. Siedlanowski, *Homo crudelis? Patostream – kolejna patologia w sieci*, *Biuletyn Edukacji Medialnej* 2018, nr 2, s. 44.

⁶ Bezpieczeństwo dzieci w Internecie; <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/panel/sesja-27KPO-bezpieczenstwo-dzieci-w-internecie> (dostęp: 14 grudnia 2023 r.).

⁷ I. Firek, K. Kobierski, W. Licha, *Zjawisko patostreamingu w pandemii: rozważania wokół regulacji prawnych oraz jego wpływ na młodzież*, s. 59, (w:) A. Kilińska-Pękacz (red.), *Przestępczość w Polsce i na świecie w dobie pandemii COVID-19 w ujęciu prawnym i kryminologicznym*, Warszawa 2021.

⁸ Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, przebieg procesu legislacyjnego; <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=740596C9BAD0795CC12589C1002F2E92> (dostęp: 14 grudnia 2023 r.).

Następnie w dniu 1 czerwca 2023 r. wyżej wymieniony projekt skierowano do pierwszego czytania na posiedzeniu Sejmu RP⁹ (do którego to czytania jednak ostatecznie nie doszło).

Wzmiankowany projekt opatrzony datą sporządzenia 23 maja 2023 r. zakładał, że w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny¹⁰ w ramach rozdziału XXXII (obejmującego przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu) po art. 255a k.k. (dotyczącym rozpowszechniania lub publicznego prezentowania treści mogących ułatwić popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym) dodany zostanie art. 255b k.k. kryminalizujący zjawisko *patostreamingu*¹¹.

Adresatami projektu byłyby sądy powszechne (wydziały karne – w zakresie prowadzenia postępowania w przedmiocie art. 255b k.k.), prokuratura i policja (a także inne podmioty, którym w wypadkach przewidzianych w ustawie przysługują uprawnienia policji do prowadzenia postępowania przygotowawczego) oraz przede wszystkim sprawcy czynu *patostreamingu*, tj. osoby transmitujące na żywo, za pośrednictwem sieci teleinformatycznej, zjawiska i treści przedstawiające popełnienie czynu zabronionego¹².

Wyżej wymieniony przepis w swoim § 1 stanowiłby, że „kto za pośrednictwem sieci teleinformatycznej, poprzez transmisję obrazu lub dźwięku albo udostępnienie zapisu obrazu lub dźwięku, rozpowszechnia treści przedstawiające popełnienie czynu zabronionego:

- 1) zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej pięć lat, jako umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu, wolności, wolności seksualnej, obyczajności, rodzinie i opiece lub popełnione z użyciem przemocy,
 - 2) polegającego na znęcaniu się nad zwierzęciem lub zabiciu zwierzęcia, określonym w art. 35 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2022 r., poz. 572 i 2375),
 - 3) stanowiącego naruszenie nietykalności cielesnej, w sposób prowadzący do poniżenia lub upokorzenia innej osoby.
- podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8”.

Przepis dotyczący *patostreamingu* § 2 wskazywałby, że „tej samej karze podlega, kto w sposób określony w § 1 rozpowszechnia treści przed-

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Dz. U. Nr. 88 poz. 1138; dalej jako k.k.

¹¹ Druk nr 3310; <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=3310> (dostęp: 14 grudnia 2023 r.).

¹² N. Podraza-Majewska, Ocena skutków prawnych poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (druk nr 3310), Warszawa 2023, s. 2–3.

stawiające jako czyn rzeczywiście popełniony, pozorowane popełnienie czynu zabronionego wskazanego w § 1 pkt 1–3”.

Ponadto w ramach projektowanego wówczas § 3 podnoszono, że „jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 lub 2 działa w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej albo taką korzyść osiąga” to wówczas sankcja przewidziana w § 3 została określona jako kara pozbawienia wolności od roku do lat 10.

W projektowanym § 4 projektodawca wskazał, że „nie podlega karze za przestępstwo określone w § 1, kto, nie będąc sprawcą, podżegaczem lub pomocnikiem do czynu zabronionego wskazanego w § 1 pkt 1–3, działa w celu obrony interesu publicznego lub zasługującego na uwzględnienie interesu prywatnego.”

Jednocześnie w art. 2 projektowanej ustawy wskazano, że nowelizacja k.k. miałaby wejść w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia (jest to zwykły termin przewidziany w ramach dyspozycji art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych¹³; przepis ten stanowi normę powszechnie obowiązującą i ma zastosowanie zarówno w przypadku, gdy dany akt nie zawiera postanowień odnoszących się do wejścia w życie danego aktu, jak też wówczas, gdy wskazują one termin wejścia w życie w sposób nieprawidłowy¹⁴).

W uzasadnieniu do projektu wzmiankowanej nowelizacji k.k. podniesiono, że „przedłożona propozycja legislacyjna wychodzi naprzeciw potrzebie kryminalizacji zjawiska *patostreamingu*. Działalność *patostreamerów* polega częstokroć na relacjonowaniu atakowaniu osób bądź zwierząt, zmuszaniu do wykonywania kontrowersyjnych, często uwłaczających ich godności czynności. *Patostreamerzy* niejednokrotnie utrzymują się z darowizn od osób oglądających ich transmisje, a liczba odbiorców dochodzi niekiedy do kilku tysięcy”¹⁵.

Jednocześnie podkreślono, że „w polskim prawie brak jest definicji *patostreamingu*; definicja *patostreamingu* nie figuruje również w anglojęzycznej literaturze przedmiotu”¹⁶.

Zaznaczono także m.in., że „tym, co najbardziej niepokoi w związku z prezentowaniem w Internecie wzorców przemocowych, jest ich szeroka

¹³ Dz. U. z 2019 r., poz. 1461.

¹⁴ Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu z dnia 3 lutego 2023 r., sygn. 11/2023.

¹⁵ Uzasadnienie do druku sejmowego nr 3310, s. 1; <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=3310>; (dostęp: 14 grudnia 2023 r.).

¹⁶ Uzasadnienie do druku sejmowego nr 3310, s. 2.

dostępność dla publiczności. Kontakt z tymi szkodliwymi wzorcami mają dziś nie tylko dzieci wychowujące się w środowiskach patologicznych, ale wszyscy użytkownicy *YouTube*, którzy wyświetlą daną stronę internetową¹⁷. Jednocześnie – w powyższym kontekście – warto pamiętać o tym, że użytkownicy (w wieku 7–24) na swoje telefony ściąągają takie aplikacje jak *Snapchat*, *TikTok*, *Twitch*, *YouTube* czy *Facebook*; wyraźnie zatem widać, że preferencją tej grupy są platformy *video* oraz *streamingowe*¹⁸.

Zgodzić należy się ze sformułowaniem, że wskazanie katalogu czynów zabronionych, których górna granica wynosi co najmniej pięć lat (art. 255b § 1 pkt 1 k.k.) jest właściwym rozwiązaniem legislacyjnym – pozwoliłoby bowiem na odróżnienie przestępstw o znacznej społecznej szkodliwości od tych, których społeczna szkodliwość pozostaje niższa¹⁹.

3. Rozwinięcie kwestii *patostreamingu*

W doktrynie prawnokarnej wskazuje się m.in., że „tym, co można zrobić, by powstrzymać wirtualne propagowanie przemocy jest kontrola rodzicielska, zainteresowanie tym, co nastolatki robią w sieci, a także zgłaszanie niebezpiecznych treści administratorom portali. Konieczna jest (...) wzmożona kontrola społeczna, by utrzymać w kulturze zachodniej negatywne stanowisko wobec przemocy oraz jej przejawów – również w Internecie²⁰”.

Na marginesie warto zwrócić uwagę, że kwestia *patostreamingu* wzmiankowana była uprzednio w polskim ustawodawstwie w kontekście art. 107a k.w.

Mianowicie wskazywano, że „dodaje się art. 107a w ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń. Przepis ma na celu ochronę niezakłóconego przebiegu zdalnej komunikacji, prowadzonej za pomocą systemów teleinformatycznych. Nowe technologie informatyczne umożliwiają bowiem „włamania” m.in. na internetowe czaty, wideokonferencje, transmisje lub zdalnie prowadzone formy nauczania i edukacji *on-line*. Takie zachowania (...) zaburzają prawidłowy tok transmisji, często ją opóźniając lub uniemożliwiając, ale także, w przypadku „włamań” połączonych z prezentowaniem treści obraźliwych, obscenicznych, niecenzuralnych lub dyskryminujących, zaburzają porządek społeczny i deprawują

¹⁷ Uzasadnienie do druku sejmowego nr 3310, s. 4.

¹⁸ Raport „Social Media 2023”, (Gemius, Polskie Badania Internetu, IAB Polska), s. 73.

¹⁹ Uzasadnienie do druku sejmowego nr 3310, s. 5.

²⁰ A. Kmiecik-Goławska, *Patostreaming* jako narzędzie popularyzacji podkultury przemocy, *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Kryminologicznego* 2018, nr 25, s. 181.

małoletnich uczestników transmisji. (...) rozpowszechnianie za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej tego typu treści w celu zyskania poklasku w danej grupie (najczęściej złożonej z małoletnich) albo wręcz osiągnięcia wymiernej korzyści majątkowej, jest zjawiskiem coraz bardziej powszechnym. Poważnym i pogłębiającym się problemem jest tzw. *patostreaming*, tj. rozpowszechnianie za pomocą serwisów internetowych zachowań powszechnie uznawanych za dewiacje społeczne, tj. libacje alkoholowe, przemoc, treści pornograficzne lub *quasi* pornograficzne. O ile dotychczasowy „model” tego typu działalności opierał się na dobrowolnym dostępie użytkowników do platformy *streamingowej* używanej przez *patostreamera* i czerpaniu korzyści za pomocą systemów monetyzacji (...), to nie można wykluczyć również aktywnego włączania się takich osób w transmisje prowadzone przez innych użytkowników. Działanie takie może bowiem służyć jako swoista reklama działalności *patostreamera*, który prezentuje w ten sposób przykłady udostępnianych przez siebie treści szerszej publiczności i zwiększa rozpoznawalność swojej „marki”. Należy również uwzględnić ryzyko, jakie niesie za sobą działalność tzw. trolli internetowych, tj. osób, które utrudniają korzystanie z Internetu, kierując się jedynie wewnętrzną potrzebą wywołania negatywnych emocji u innych użytkowników (...). Osoby takie będą włączać się do prowadzonych transmisji i zakłócać ich przebieg bez względu na ewentualne obiektywne korzyści majątkowe. Mając powyższe na względzie projektodawca stanął na stanowisku, że niezwykle mało prawdopodobna jest samoregulacja w przedmiotowym zakresie, co rodzi potrzebę penalizacji zachowań określonych w dodawanym art. 107a Kodeksu wykroczeń²¹”.

Od 1 października 2023 r. tj. od przyjętej daty wejścia w życie ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2600 ze zm. z Dz. U. z 2023 r., poz. 403) – art. 107a k.w. obowiązuje w nowym brzmieniu; w ramach art. 107a k.w. ustawodawca określił bowiem typ podstawowy (§ 1) oraz kwalifikowany (§ 2) wykroczenia. W doktrynie prawnokarnej wskazuje się – odnośnie przedmiotu ochrony art. 107a k.w., że „przepis ten ma za zadanie (...) chronić przede wszystkim odbiorców treści internetowych przed tzw. *patostreamingiem*, jednak jego sposób ujęcia jest szerszy: przepis chroni

²¹ Uzasadnienie do druku sejmowego nr 382 (Sejm RP IX kadencji) dotyczącego ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19, s. 18–19 (Dz. U. z 2022 r., poz. 2141).

niezakłócone przekazywanie wszelkich informacji za pomocą systemu teleinformatycznego²²”.

Należy wskazać, że projektowany przepis stanowił swoistego rodzaju *novum* w związku z potrzebami zmieniającej się rzeczywistości, zwłaszcza w przestrzeni wirtualnej.

W tym miejscu trzeba jednak zaznaczyć, że w Polsce obowiązuje zasada dyskontynuacji prac parlamentu, która to oznacza, że „wraz z upływem kadencji Sejmu RP (Senatu RP) prace parlamentarne – niezależnie od ich charakteru: legislacyjnego, kontrolnego, elekcyjnego (kreacyjnego) – ulegają przerwaniu i nie są przedmiotem działalności izby kolejnej kadencji. Zasada ta ma w Polsce charakter normy prawnej (prawa zwyczajowego)²³”.

Pierwsze posiedzenie Sejmu RP X kadencji zostało zainaugurowane w dniu 13 listopada 2023 r.²⁴ W myśl zaś art. 98 ust. 1 zd. 2 Konstytucji RP²⁵ – kadencje Sejmu i Senatu rozpoczynają się z dniem zebrania się Sejmu na pierwsze posiedzenie i trwają do dnia poprzedzającego dzień zebrania się Sejmu następnej kadencji. Tym samym kadencja Sejmu RP IX kadencji zakończyła się 12 listopada 2023 r. a prace nad poselskim projektem dotyczącym kryminalizacji zjawiska *patostreamingu* z uwagi na kwestie zasady dyskontynuacji prac parlamentarnych zostały zakończone.

4. Podsumowanie

Biorąc pod uwagę przedstawione uprzednio okoliczności wydaje się istotne skierowanie projektu (prawdopodobnie w zmodyfikowanej formie) kryminalizującego zjawisko *patostreamingu* do Sejmu RP X kadencji.

Jednocześnie należy wskazać, iż poza sferą przepisów w zakresie unormowania zjawiska *patostreamingu* ważną byłaby również społeczna odpowiedzialność osób nazywanych *influencerami* (czyli osób wpływowych w świecie mediów społecznościowych, mogących poprzez swoje społecznościowe zasięgi oddziaływać na postawy innych ludzi²⁶).

²² T. Bojarski, A. Michalska-Warias, J. Piórkowska-Flieger, Komentarz do art. 107a kodeksu wykroczeń, Nb. 2, (w:) T. Bojarski (red.), Kodeks wykroczeń. Komentarz aktualizowany, Warszawa 2023, Lex/el.

²³ M. Olszowska, W sprawie zastosowania zasady dyskontynuacji do interpelacji i zapytań poselskich złożonych w poprzedniej kadencji do Sejmu, Przegląd Sejmowy 2020, nr 3, s. 201.

²⁴ Inauguracja Sejmu X kadencji. Relacja ; <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/komunikat.xsp?documentId=7E966CC163282C7CC1258A66006C7C41> (dostęp: 14 grudnia 2023 r.).

²⁵ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483).

²⁶ Wg Słownika Języka Polskiego PWN *influencer* to osoba, która zdobyła popularność w Internecie i korzysta ze swojej sławy, wpływając na swoich widzów/czytelników, ich światopogląd, gust, etc.

W kontekście powyższego warto nadmienić, że ekstremalną odmianę *influencingu* stanowi tzw. *patoinfluencing* (*patostreaming*), polegający na prezentowaniu w mediach społecznościowych podczas transmisji na żywo różnych patologii, np. scen przemocy, połączony niekiedy z zachęcaniem odbiorców do powtarzania we własnym otoczeniu tego typu zachowań²⁷.

Biorąc pod uwagę powyższe wyróżnia się bowiem kilka rodzajów *patostreamingu*:

- *alko-streaming* (w dyskursie prasowym występuje także nazwa *drunk-streaming*) – spożywanie alkoholu podczas *streamu*;
- *violence-streaming* – *streaming* różnego rodzaju aktów przemocy; przemoc fizyczna (w tym także pobicia i bójki relacjonowane na żywo) i słowna, treści podlegające do przemocy, groźby, obelgi itp.;
- *sex-streaming* – rejestrowanie różnych dewiacji seksualnych, w tym aktów noszących znamiona pedofilii, np. zachęcania nieletnich do rozbierania się przed kamerą;
- *daily-patostreaming* – *streamowanie* codziennego życia, ze szczególnym naciskiem na transmitowanie tzw. dymów, czyli najbardziej spektakularnych wydarzeń podczas *streamów*, często reżyserowanych lub prowokowanych – zwykle są to bójki, picie alkoholu czy zażywanie narkotyków, prowokowane awantury itp.²⁸

Warto wskazać, że „komputer jako narzędzie umożliwiające popełnienie przestępstwa stwarza bardzo szerokie *spectrum* możliwości działania potencjalnych przestępców, którzy coraz częściej i chętniej urzeczywistniają swoje przestępne zamiary w wirtualnej rzeczywistości²⁹”. Jednocześnie należy pamiętać, że Internet stanowi w istocie przestrzeń, którą można uznać za miejsce publiczne (o ile dostęp do zamieszczonych treści nie jest zabezpieczony hasłem³⁰). Należy zgodzić się ze stanowiskiem, że „kontakt z patotreściami ma destrukcyjny wpływ na dzieci i nastolatki: zaburza ich rozwój psychiczny i społeczny, powodując niepożądane następstwa w sferze poznawczej, emocjonalnej oraz moralnej³¹”. Tym samym niezwłoczne przyjęcie kompleksowej regulacji zmierzającej

²⁷ A. Wilk, Toksyczny wpływ. Odpowiedzialność odszkodowawcza *influencera*, Prawo nowych technologii 2023, nr 2, Legalis/el.

²⁸ D. Bek, M. Popiołek, *Patostreaming* – charakterystyka i prawne konteksty zjawiska, Zarządzanie mediami 2019, nr 4, s. 252.

²⁹ M. Szczepaniec, Komputer jako narzędzie przestępstwa, Zeszyty Prawnicze 2012, nr 2, s. 179.

³⁰ Postanowienie Izby Kamej Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r. (sygn. IV KK 296/17; Legalis/el. – nr 1766222; Lex/el. – 2481975).

³¹ A. Żejmo, Medialny obraz demoralizacji. *Patostreaming* jako problem psychopedagogiczny, Civitas et Lex 2022, nr 4, s. 34.

do kryminalizacji *patostreamingu* wydaje się niezwykle istotne z punktu widzenia społecznego.

Bibliografia

Literatura

1. D. Bek, Popiołek M., *Patostreaming* – charakterystyka i prawne konteksty zjawiska, *Zarządzanie mediami* 2019, nr 4.
2. Bergholc L., *Patostreaming* jako nowe wyzwanie dla kryminologii w kontekście współczesnych cyberzagrożeń, (w:) E. W. Pływaczewski, D. Dajnowicz-Piesiecka, E. Jurgielewicz-Delegacz (red.), *Prawo karne i kryminologia wobec kryzysów XXI wieku*, Warszawa 2022.
3. Bojarski T., Michalska-Warias A., Piórkowska-Flieger J., Komentarz do art. 107a kodeksu wykroczeń, Nb. 2, (w:) T. Bojarski (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz aktualizowany*, Warszawa 2023.
4. Figas E., Rokowski W., *Patostream*: przejaw kryzysu moralnego czy oznaka nowych wartości?, (w:) E. W. Pływaczewski, D. Dajnowicz-Piesiecka, E. Jurgielewicz-Delegacz (red.), *Prawo karne i kryminologia wobec kryzysów XXI wieku*, Warszawa 2022.
5. Firek I., Kobierski K., Licha W., *Zjawisko patostreamingu w pandemii: rozważania wokół regulacji prawnych oraz jego wpływ na młodzież*, (w:) A. Kilińska-Pękacz (red.), *Przestępczość w Polsce i na świecie w dobie pandemii COVID-19 w ujęciu prawnym i kryminologicznym*, Warszawa 2021.
6. Kmiecik-Goławska A., *Patostreaming* jako narzędzie popularyzacji podkultury przemocy, *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Kryminologicznego* 25/2018.
7. Olszówka M., W sprawie zastosowania zasady dyskontynuacji do interpelacji i zapytań poselskich złożonych w poprzedniej kadencji do Sejmu, *Przegląd Sejmowy* 2020, nr 3.
8. Podraza-Majewska N., Ocena skutków prawnych poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (druk nr 3310), Warszawa 2023.
9. Siedlanowski P., *Homo crudelis? Patostream* – kolejna patologia w sieci, *Biuletyn Edukacji Medialnej* 2018, nr 2.
10. Szczepaniec M., Komputer jako narzędzie przestępstwa, *Zeszyty Prawnicze* 2012, nr 2.
11. Wilk A., Toksyczny wpływ. Odpowiedzialność odszkodowawcza *influcera*, *Prawo nowych technologii* 2023, nr 2.

12. Ziobroń A., Ocena poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny dotyczącej kryminalizacji zjawiska *patostreamingu*, *Pałestra* 2023, nr 10.
13. Żejmo A., Medialny obraz demoralizacji. *Patostreaming* jako problem psychopedagogiczny, *Civitas et Lex* 2022, nr 4.

Akty prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483).
2. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2023 r., poz. 2119).
3. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r., poz. 1138).
4. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2023 r., poz. 1580).
5. Ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1461).
6. Ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID–19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID–19 (Dz. U. z 2022 r., poz. 2141).
7. Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2600 ze zm. z Dz. U. z 2023 r., poz. 403).

Orzeczenia

1. Postanowienie Izby Karnej Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2018 r. (sygn. IV KK 296/17; *Legalis/el.* – nr 1766222; *Lex/el.* – 2481975).

Uchwały

1. Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu z dnia 3 lutego 2023 r., sygn. 11/2023.

Projekt ustawy

1. Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, przebieg procesu legislacyjnego (druk sejmowy nr 3310, Sejm RP IX kadencji).

Raporty

1. Raport „Social Media 2023”, (Gemius, Polskie Badania Internetu, IAB Polska).

Słowniki

1. Słownik Języka Polskiego PWN.

Źródła internetowe

2. <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=740596C9BAD0795CC12589C1002F2E92> (dostęp: 14 grudnia 2023 r.).
3. <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=3310> (dostęp: 14 grudnia 2023 r.).
4. <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=3310> (dostęp: 14 grudnia 2023 r.).
5. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/panel/sesja-27KPO-bezpieczenstwo-dzieci-w-internecie> (dostęp: 14 grudnia 2023 r.).
6. <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/komunikat.xsp?documentId=7E966CC163282C7CC1258A66006C7C41> (dostęp: 14 grudnia 2023 r.).

Patostreaming – the essence of the proposed Article 255b of the Penal Code

Abstract

The article discusses the issue of attempts to criminalise patostreaming in the Polish legal order. The author analyses both the essence of this highly harmful (especially for children and adolescents) problem and the attempts made in the 9th Sejm of the Republic of Poland in the scope of the parliamentary project of an act amending the act – the Penal Code, which concerned counteracting the promotion of aggression and reduction of pathological behaviours both in the real world and on the Internet. As a result of the principle of discontinuation of parliamentary works functioning in Poland, it seems justified to re-direct the project in the scope of pathostreaming and criminalisation of this occurrence.

Key words

Patostreaming, criminal law, criminalisation, pathological behaviour, Internet.